

Nr 367

av fröken Bergström m. fl.
om en översyn av valkretsindelningen.

Den nu gällande valkretsindelningen för val till riksdagen tillkom 1921 och har därefter inte varit föremål för någon allmän översyn. Vid författningsändringen 1969 bibehölls de tidigare valkretsarna för riksdagsvalen.

Genom det mandatfördelningssystem, som då infördes, minskade valkretsindelningens betydelse för mandatfördelningen. I betänkandet med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning (SOU 1972:15) framhåller dock grundlagberedningen att valkretsindelningen fortfarande kan ha viss betydelse på grund av regeln att ett parti med mindre än fyra procent av rösterna i hela landet skall deltaga i mandatfördelningen i valkrets där det har fått minst tolv procent av rösterna. Grundlagberedningen ansåg inte detta utgöra tillräckligt skäl för en allmän översyn av valkretsindelningen.

Även från annan synpunkt har valkretsindelningen fortfarande betydelse, nämligen för de politiska partiernas arbete. Av flera skäl är det nödvändigt att partiernas regionala organisation sammanfaller med gränserna för valkretsarna. Alla riksdagsmandat tillsätts med personer som kandiderat på de valsedlar partierna gått fram med inom de olika valkretsarna. Partiernas nominering av kandidater måste alltså ske valkretsvis. Valkretsen utgör därför ett lämpligt område för partiernas regionala arbete i den kontaktverksamhet som måste upprätthållas även mellan valen. För de politiska partierna och den allmänhet dessa skall betjäna är det alltså viktigt att valkretsindelningen är så utformad att detta arbete inte försvåras.

När valkretsindelningen genomfördes 1921 var mandatfördelningen mellan valkretsarna ganska jämn. Nu varierar antalet mandat i kretsarna från 2 till 36 på grund av förändringar i befolkningsstrukturen. Kommunindelningsreformen har också på olika sätt påverkat valkretsarnas utseende. I Malmöhus län har t. ex. ganska stora områden förts över från länsvalkretsen till fyrstadsvalkretsen genom kommunsammanläggningar med städerna i den senare valkretsen. Kommunsammanläggningarna har även medfört att länsvalkretsen inte längre utgör ett geografiskt sammanhängande område. Förändringar i valkretsindelningen har alltså skett utan att vara planerade med i en del fall egendomliga resultat.

En grundprincip i en valkretsindelning måste vara att en valkrets skall utgöra ett geografiskt sammanhängande område. Fyrstadsvalkretsen avviker från denna princip genom att den består av fyra kommuner skilda från varandra genom landsbygdsområden ingående i en annan val-

krets. Denna utformning av valkretsen gör denna till ett otympligt arbetsfält där arbetet är ovanligt tungrott. Önskemål om förändring av valkretsen till ett sammanhängande område uttalas allt oftare. Det är en utbredd uppfattning att detta skulle underlätta de personliga kontakterna och därmed det politiska arbetet.

På grund av här relaterade förhållanden är det synnerligen angeläget att valkretsindelningen för val till riksdagen ses över. Härvid bör särskilt eftersträvas att varje valkrets kommer att omfatta ett geografiskt sammanhängande område, att kommuner som från kommunikationstekniska och allmänt geografiska synpunkter hör nära samman förs till samma valkrets och att frågan om ett lämpligt medeltal mandat per valkrets blir föremål för överväganden.

Den år 1970 tillsatta länsberedningen skall bl. a. utreda frågan om "lämpliga geografiska arbetsområden för såväl den sekundärkommunala verksamheten som den decentraliserade statliga förvaltningen". Denna uppgift får anses ha så nära anknytning till frågan om valkretsindelningen att länsberedningen lämpligen kan få i uppgift att utreda även denna fråga. Detta arbete bör bedrivas så skyndsamt att en reviderad valkretsindelning kan ligga till grund för partiernas nominering inför valet 1976.

Med hänvisning till det anförda hemställes

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att länsberedningen får i uppdrag att utreda frågan om valkretsindelning för val till riksdagen.

Stockholm den 24 januari 1973

BRITTA BERGSTRÖM (fp)

SIGFRID LÖFGREN (fp)

PER AHLMARK (fp)

K.-A. LEVIN (fp)

BJÖRN MOLIN (fp)